

**ПРОБЛЕМИ ІСТОРІЇ ТА СУЧАСНОСТІ ЄВРЕЙСЬКОЇ ДУМКИ:
НАЙНОВІША АНГЛОМОВНА ІСТОРІОГРАФІЯ
(2011-2012 рр.)**

*Дискусія навколо питань єврейської філософії і культури протягом останнього року стала однією з важливих подій у сучасній галузі гуманітарних наук. Тісний зв'язок єврейської філософської думки та досліджень біблійних текстів впливає на **актуальність багатьох дослідницьких питань**, зокрема пов'язаних із розвитком сучасної системи моральних цінностей, шляхів міжконфесійного діалогу між християнством і іудаїзмом.*

***Завданням цієї статті** є виявлення та аналіз змісту найбільш важливих робіт, присвячених проблемам історії та сучасності єврейської думки, які вийшли англійською мовою протягом 2011-2012 років у провідних наукових видавництвах світу.*

***Об'єктом нашого дослідження** є англomовна найсучасніша історіографія проблем історії та сучасності єврейської думки. Предметом дослідження є найбільш актуальні питання, підняті у працях провідних світових фахівців, які стосуються єврейській релігії, історії та культури.*

Основний зміст статті. Однією з важливих праць, присвячених сучасним процесам, які відбуваються у галузі вивчення єврейської релігійної думки стала збірка *«Іудаїзм і криза: криза як каталізатор у єврейській культурній історії»*, яка вийшла у 2011 році під редакцією Арміна Ланге, Дітхарда Ромхельда і Маттіаса Вейгольда. Книга стала першою збіркою, у якій досліджується проблема впливу сучасних світових процесів та викликів, зокрема суспільно-політичних криз, на розвиток єврейських громадських інститутів. Автори відповідають на низку актуальних питань, зокрема: чому єврейська світова громада мала змогу подолати великі випробування, які випадали на її долю у світовій історії, зберегти свою ідентичність на відміну від багатьох інших народів, які виникали та зникали та етнічній мапі світу?

У збірці піднімається питання про те, як політичні, соціальні, культурні та релігійні кризи, які виникали у житті єврейського народу протягом його багатовікової історії, впливали на розвиток єврейської культури, думки та формування релігійних норм іудаїзму. Автори стверджують, що саме дотримання релігійних обрядів та наявність дискусії

* Козерод О.В. – доктор історичних наук, старший науковий співробітник Інституту політичних і етнонаціональних досліджень НАН України.

з питань іудаїзму надавало громаді стійкості та призводило до збереження ідентичності її членів. Автори збірки також досліджують різні кризові моменти у єврейській історії та вивчають, до яких трансформацій у ідентичності вони призвели [Judaism and Crisis: Crisis as a Catalyst in Jewish Cultural History by Armin Lange, Diethard Romheld, Matthias Weigold. – Göttingen, 2011. – 288 p.].

Книга відомого ізраїльського професора *Яіра Лорбербаума* «Безправний король: монархія в класичній єврейській літературі» вийшла у британському видавництві «Контінуум». Монографія присвячена концепції єврейської монархії та їх відображенню у класичній єврейській літературі і філософії. Автор дослідив основні особливості єврейської державності, зокрема, такі її складові, як статус держави, її повноваження, ідеологія, її відображення у талмудичній літературі. Автор проаналізував різні підходи до єврейської монархії у Біблії та політичних поглядах єврейських діячів періоду Римської імперії. Він розглядає біблійну концепцію так званого «безправного короля» у єврейській державі, яка передбачає відмову народу від монарха, як політичного інституту в зв'язку з тим, що єдиним, хто має право керувати обраним народом є Бог.

Професор Лорбербаум у своїй монографії порівнює цю концепцію ще з двома концепціями єврейської монархії. Згідно однієї з них, так званій «королівській теології», яка базується також на підставі біблійних текстів, постать монарха має сакральний характер, згідно іншої – Бог є далеким від політики, а єврейський монарх не має ніякого сакрального виміру, тому що він є звичайною людиною. В цілому, дослідження професора Лорбербаума стало однією із найбільш популярних у науковому світі останніх робіт, присвячених проблеми філософії влади у біблійному вимірі [Disempowered King: Monarchy in Classical Jewish Literature by Yair Lorberbaum. – London, 2011. – 232 p.].

Книга відомої дослідниці єврейської історії *Ніни Рове* під назвою «Євреї, церква і середньовічне місто: синагога та еклезія у 13-му столітті» вийшла у видавництві Кембриджського університету. Дослідниця розглядає цікаву історичну епоху – період 13-го століття, коли скульптурне зображення синагоги і еклезії – персоніфікація поразки іудаїзму і перемоги церкви стало улюбленим мотивом на фасадах соборів у Франції, Німеччині та інших країн Європи. Доктор Ніна Рове досліджує період початку єврейсько-християнського філософського та культурного діалогу у Європі. Вона знаходить витoki мотиву синагога-еклезія у християнських текстах і аналізує прояви цього діалогу у елементах архітектури соборів Реймса, Бамберга і Страсбурга. У підсумку дослідниця доводить, що монархічні і церковні політики стримували розвиток релігійного, соціального і економічного життя євреїв, свідомством чого є візуалізація приниження синагоги у суспільній свідомості на центральних площах великих міст Європи [Jew, the Cathedral and the Medieval City:

Synagoga and Ecclesia in the in the Thirteenth Century by Nina Rowe. – Cambridge, 2011. – 300 p.].

Тему християнсько-іудейського діалогу продовжує збірка фахівців з проблем історії та сучасності єврейської думки «*Свята незгода: єврейська і християнська містика у Східній Європі*», яка вийшла під редакцією Глена Дінера у 2011 року у видавництві державного університету Вейна. У книзі розглянуті найбільш суттєві прояви єврейської думки протягом останніх століть, зокрема духовна спадщина рабі Дувіда Тверського, рабі Ізраеля Баал Шем Това, представників практичної Кабали тощо.

Автори аналізують відмінності та спільні риси таких понять та їх проявів, як «мудрість» – «хохма» та «думка» – «махшавах», у тому числі у їх кабалістичному розумінні, яке проявляється завдяки використанню нумерологічного підходу. У другому розділі книги під назвою «Християнізація іудаїзму, іудеїзація християнства» розглядаються такі філософські течії єврейської думки, як саббатіанство, франкізм, суботництво ті інші у різні періоди історії Російській імперії. Окремий розділ дослідження, написаний доктором Сергієм Жуком, присвячений конвергенції єврейської та українського селянства у пізній Російській імперії [Holy Dissent: Jewish and Christian Mystics in Eastern Europe by Glenn Dynner. – Wayne State University, 2011. – 406 p.].

У монографії викладача Американського університету у Вашингтоні Гершона Грінберга «*Сучасні єврейські мислителі: від Мендельсона до Розенцвейга*» досліджується сучасний стан розвитку єврейської думки. Автор аналізує роботи видатних єврейських філософів, які були перекладені на англійську мову вперше, зокрема праці Реджіо, Крохмалю, Маймона, Семюеля Гірша, Формштехера, Штейнхема, Ашера, Айнхорна, Семюеля Луццатто та Германа Коена. Залучення нових текстів дозволило автору більш повно дослідити особливості зародження ідей діалектики у єврейській філософії наприкінці XVIII століття та проаналізувати з точки зору біблійних підходів та іудейської традиції такі філософські поняття, як одкровення, раціоналізм, мислення, національна ідентифікація, історизм та загальнолюдська мораль [Modern Jewish Thinkers: From Mendelson to Rosenzweig by Gershon Greenberg. – Brighton, 2011. – 496 p.].

Книга Мімі Леві Ліпіс «*Символічний дім в іудаїзмі*» вийшла у видавництві «Ашгейт». Дослідниця розглядає метафору та іконологію понять: «родина», «дім» та їх відображення у єврейських філософських текстах. Автор розглядає дві групи будинків: ритуальні будинки та метафори будинків (порівняння будинків з громадами, єврейським народом, іудаїзмом в цілому). Книга містить аналіз багатьох історичних та сучасних артефактів, які є частиною єврейської спадщини Європи, США та Ізраїлю. У роботі висвітлюється роль жінки у будівництві єврейської родини та дотриманні єврейської духовної традиції. В цілому робота Мімі Ліпіс є вдалою спробою вперше у світовій історіографії розглянути та охарактеризувати основні характерні риси єврейського будинку [Symbolic

Houses in Judaism: How Objects and Metaphors Construct Hybrid by Mimi Levy Lipis. – Farnham, 2011. – 264 p.].

Нова монографія, присвячена одному з видатних філологів мови ідиш та громадських діячів, який народився в Україні, *Ноаху Прилуцькому*, вийшла у серпні 2011 року у видавництві університету Торонто. Автор книги – канадський дослідник історії та культури євреїв Східної Європи Калман Вайзер дослідив творчу спадщину Ноаха Прилуцького та його політичну діяльність як лідера угруповання фолькізму, який діяв у Польщі у 1910–1920-ті роки. Ноах Прилуцький був одним з ініціаторів створення ліберально-демократичної єврейської партії Польщі під назвою «Фолькспартай» та був редактором газети «Фольк» (1916-1925 рр.). Завдяки підтримці широких кіл єврейського населення Ноах Прилуцький був обраний у 1922 році до польського Сейму, де брав активну участь у політичному житті країни. У монографії «Єврейські люди, ідишистська нація: Ноах Прилуцький та фолькісти у Польщі» розглядається громадська діяльність Ноаха Прилуцького, спрямована на підтримку єврейської громади України. Так, під час свого візиту до США у 1921-1922 роках Прилуцький проводив зустрічі з представниками українських «ландсманшафтн» – земляцтв, у тому числі у Нью-Йорку, Чикаго, Сент-Луїсі, Канзас Сіті та Сан-Франціско.

Під час перебування у Нью-Йорку Прилуцький допоміг у організації фонду допомоги бездомним українським євреям, який був створений за підтримки Федерації українських євреїв Америки. Прилуцький виступив як адвокат українського єврейства. Під час свого візиту до Держдепартаменту США він закликав розширити можливість для еміграції до цієї країни єврейських біженців з України. Прилуцький також зустрівся з Президентом США Хардінгом та розповів йому про ситуацію у колишньому єврейському штетлі та вказав на важливість організації допомоги єврейським братам і сестрам. Під час 35-хвилинної зустрічі Прилуцький відзначив несправедливість ситуації, коли американські родичі постраждалих українських євреїв не можуть запросити їх до себе. Президент Хардінг висловив симпатію до єврейських біженців та підкреслив, що міграційні правила діють однаково для різних категорій біженців. Слід зазначити, що в період утвердження тоталітарної системи у Радянському Союзі, Прилуцький став одним з небагатьох лобістів інтересів єврейського населення України, постраждалого від погромів та наслідків громадянської війни, у керівних органах США, Канади та європейських країн.

Після розколу у «Фолькспартай» та приходу до влади у Польщі Пілсудського, Прилуцький почав відходити від політичної діяльності. У 1920–1930-ті роки він займається науковою діяльністю, написавши велику кількість книг про єврейський театр, літературу та історію культури. Після окупації Варшави нацистами професор виїхав до Вільнюсу, де працював завідувачим кафедрою мови на літератури на ідиш. Після окупації Литви

професор був заарештований, його колега з Берліна доктор Готтард доручив йому складати список єврейських інкунабул та рукописів, які знаходилися у «Страшун»-бібліотеці. Кожного ранку професора привозили з гестапо до бібліотеки, де він складав каталог книг. Після завершення роботи та від'їзду спеціаліста з німецької іудаїки доктора Готтарда до Берліну, професор Прилуцький був вбитий гестапівцями. Найбільш відомими працями Ноаха Прилуцького стали книги про діалекти та фонетику мови ідиш, які вплинули на сучасну орфоепію цієї мови. Професор Кальман Вейзер на підставі незнаних архівних джерел, мемуарів, матеріалів польської та єврейської преси досліджує ліберально-демократичні ідеї євреїв України, рух ідишизму, який сприяв утвердженню світської ідишистської культури як базису для єврейської колективної ідентичності ХХ століття [Jewish People, Yiddish Nation: Noah Prylucki and the Folkists in Poland by Kalman Weizer. – Toronto, 2011. – 416 p.].

Книга професора університету Джорджа Вашингтона Роберта Ейзена «Мир та насилля в іудаїзмі: від Біблії до сучасного іудаїзму» присвячена філософії ненасилля та її відображенню у єврейських джерелах. В ній вперше дається всебічний аналіз єврейського погляду на світ насилля через вивчення класичних іудейських текстів. Автор розбирається у питанні, наскільки релігійне насилля відображено у Біблії, рабинському іудаїзмі, середньовічній єврейській філософії, кабалі і сучасному сіонізмі. Автор розглядає тексти, в яких міститься заклик до насильства по відношенню до представників язичництва та прагнення до миру.

Роберт Ейзен демонструє, як ті чи інші тексти відображають концепцію іудаїзму. Ця робота є актуальною в зв'язку з появою у світових релігіях деяких релігійних концепцій, які передбачають насилля, зокрема по відношенню до представників інших релігій. Так, у деяких з них пропагується нав'язування своєї релігії іновірцям будь-якими шляхами, у тому числі насильством. Автор аналізує основні релігійні тексти іудаїзму та робить висновок про мирний характер усіх його напрямів та відсутність релігійних концепцій, які б підштовхували до терористичних та інших насильницьких дій по відношенню до представників інших релігій та ідеологій [The peace and violence of Judaism: from the Bible to modern Zionism by Robert Eisen. – NY, 2011. – 265 p.].

Стаття Єліона Шварца «Навколишнє середовище: Єврейське освіта як планета має значення» стала однією з важливих досліджень, присвячених проблемам ролі єврейської освіти у сучасному світі та її впливу на відповіді на найбільш важливі виклики сучасності. Єліон Шварц переглядає традиційне тлумачення сутності поняття «єврейська освіта». Автор приходить до висновку, що єврейська освіта є більш широким поняттям, ніж просто галузь знань про єврейську культуру, історію та традицію. Автор підкреслює, що єврейська освіта є частиною системи цінностей, духу та культури єврейського народу. Вона є центральною

частиною системи цінностей західного світу, а тому має впливати на усі актуальні проблеми, які мають місце у західному суспільстві. Дослідник підкреслює, що біблійні цінності та мораль мають відіграти ключову роль у теорії і практиці екологічної освіти [Environment: Jewish Education as if the Planet Mattered by Elion Schwartz // International Handbook of Jewish Education. – 2011. – Volume 5, Part 2. – P. 389-406].

Книга Джонатана Гарба «Шаманський транс у сучасній каббалі» присвячена різним формам єврейського містичного досвіду, ритуалам і методикам, які містять у собі елементи шаманізму і трансу. На підставі єврейських текстів, які не були введені до наукового обігу у англomовній історіографії, Джонатан Гарб аналізує основні методи, які використовуються основними кабалістичними авторитетами та розглядає образи, які виникали під час трансів та були описані у роботах каббалістів. Автор монографії порівнює досвід єврейських містиків та таких відомих психологів, як Мілтон Еріксон і Карл Юнг. Джоанатан Гарб розглядає діяльність єврейських кабалістів в контексті життя і діяльності єврейської громади, розкриваючи роль кабалістичного шаманізму у відновленні та збереженні єврейської традиції, що є корисним для розвитку самосвідомості членів єврейської громади [Shamanic Trance in Modern Kabbalah by Jonathan Garb. – Chicago, 2011. – 288 p.].

Стаття «Єврейська ідентичність і світські досягнення американських єврейських чоловіків і жінок» вийшла у «Часописі наукового вивчення релігії» у 2011 році. Автори статті Харріет та Моше Хартман розглядають три питання, які стосуються співвідношення єврейської ідентичності та світських досягнень членів єврейської спільноти, зокрема: «Чи пов'язані світські досягнення американських євреїв із рівнем їх єврейської ідентичності?», «Які є чинники прагнення до світських досягнень, релігійної або етнічної єврейської ідентичності?», «Чи є обов'язки членів громади, а також приватні, особисті аспекти ідентичності сильніше за прагнення до світських досягнень?». Автори статті обслідували дані «Національного опитування євреїв» за 2000–2001 роки, що містить інформацію щодо розвитку єврейської ідентичності американського єврейства у цей період та містять багато інформації щодо рівня освіти, професіонального досвіду, річного доходу, сімейного стану, зайнятості, престижу роботи.

У результаті регресійного аналізу було з'ясовано, що єврейська ідентичність пов'язана з рівнем освіти як у чоловіків та жінок. Також ідентичність була у меншій мірі пов'язана у жінок із їх меншою участю у виробництві, меншою кількістю робочих годин, більшими досягненнями у сферах бізнесу, управління, більш високим річним доходом та більш престижним професійним статусом.

Єврейська ідентичність у чоловіків була пов'язана з професійними досягненнями, професійним престижем і річним доходом. Для перевірки цього використовувався регресійний аналіз щодо прогнозування освіти,

участі у виробничій діяльності, показник зайнятості жінок, їх професійні досягнення, річний дохід і престиж для чоловіків і жінок. Автори пов'язали наявність єврейської ідентичності зокрема із збереженням у родині таких елементів іудаїзму, як дотримання дієтичних правил кашруту, запалення суботніх свічок, наявність друзів-євреїв, навчання дітей іудаїзму, віднесеність до якоїсь єврейської організації тощо [Jewish Identity and the Secular Achievements of American Jewish Men and Women by Harriet Hartman, Moshe Hartman // Journal for the Scientific Study of Religion. – Volume 50, Issue 1, pages 133-153, March 2011].

Стаття «Тео-політика Святої Землі: християнський сіонізм та єврейський релігійний сіонізм» Карло Альдрованді видрукувана на сторінках часопису «релігійний компас» у 2011 році. В ній розглядаються існуючі у Сполучених Штатах Америки «тео-політичні ідеології» – християнський сіонізм та єврейський релігійний сіонізм. Автори досліджують те, як вплив цих ідеологій на політичний істеблішмент країни впливає на прийняття рішень державних органів Сполучених Штатів щодо палестинської проблеми, взаємовідносин з Іраном та іншими державами, які загрожують безпеці держави Ізраїль. Автори простежують, як процеси «сакралізації політики» та «політизації релігії» проявили себе протягом останніх століть політичної історії світу. Вони зазначають, що християнський та єврейський релігійний сіонізм є унікальними явищами у політичній історії світу, чинниками, які будуть ще протягом довгого часу впливати на міждержавні та міжконфесійні відносини у світі [Theo-Politics in the Holy Land: Christian Zionism and Jewish Religious Zionism by Carlo Aldrovandi // Religion Compass. – Volume 5, Issue 4, pages 114–128, April 2011].

Стаття Шай Черрі «Іудаїзм, дарвінізм і типологія страждання» видрукувана у часописі «Зігон» у 2011 році. Автор намагається дослідити проблему того, як єврейські мислителі відносилися до дарвінізму та як невід'ємна частина єврейської філософії – «теодіцея» співіснувала з теорією розвитку людини Дарвіна. Автор стверджує, що ідеї радикальної іманентності, стриманості, які були притаманні містичній космогонії Ісака Лурії були реабілітовані та перероблені за допомогою єврейських мислителів у період епохи Дарвіна та знаходили багато спільного [Judaism, Darwinism, and the Typology of Suffering by Shai Cherry // Zygon. Journal of Religion & Science. – Volume 46, Issue 2, pages 317–329, June 2011].

Тему ідентичності американського єврейства продовжує *стаття «Чи почувують себе євреї аутсайдерами в Америці? Вплив антисемітизму, дружні відносини та релігійна географія»*, яка видрукувана у «Часописі наукового вивчення релігії» у грудні 2011 року. Ця наукова стаття також міститься в матеріалах «Національного опитування євреїв» за 2000–2001 роки. Автори статті Бека Альпер і Даніель Ольсон зазначають, що, незважаючи на те, що більшість євреїв США не вважають себе аутсайдерами у суспільстві, на відміну від

колишніх поколінь, ця проблема є важливою для вивчення сучасного становища найбільшої у світі єврейської громади.

Автори досліджують чинники, які відрізняють тих, хто відчуває себе аутсайдерами, та тих, хто цього не робить. Як з'ясувалося у результаті дослідження, почування себе аутсайдерами значною мірою пов'язано з впливом антисемітизму з боку оточуючих. Як з'ясувалося, євреї почувають себе меншими аутсайдерами, коли живуть у місцях компактного поселення євреїв [Do Jews Feel Like Outsiders in America? The Impact of Anti-Semitism, Friendships, and Religious Geography by Becka Alper, Daniel Olson // Journal for the Scientific Study of Religion. Volume 50, Issue 4, pages 822–830, December 2011].

Книга відомого ізраїльського політолога Єяль Човерс «Політична філософія сіонізму: торгівля єврейських слів для давньоєврейської країни» вийшла у видавництві Кембриджського університету у січні 2012 року. Монографія стала оглядом історії політичного сіонізму, який виникнув наприкінці дев'ятнадцятого століття у відповідь на зростання антисемітської ідеології у Європі. Книга демонструє, як сіонізм став набагато більшим, ніж національна політична ідеологія і практика. Відродження мови іврит, створення цілої окремої культури зробили сіонізм унікальним явищем в політичній історії світу. Простежуючи витоки сіонізму в контексті європейської історії ідей та розглядаючи праці провідних єврейських письменників і мислителів дев'ятнадцятого і двадцятого століть, книга пропонує абсолютно новий філософський погляд на сіонізм як унікальний рух, який був зформований на інтелектуальній сміливості і вірі в людській діяльності. Автор підкреслює, що давньоєврейська країна, яка була обіцяна Богом, відповідно до Біблії, євреям, повинна розвиватися згідно сіонізму, який є основною ідеологією ізраїльської політики, що розвивається та має вплив на усі галузі життя країни [The Political Philosophy of Zionism: Trading Jewish Words for a Hebraic Land by Eyal Chowers. – Cambridge, 2012. – 267 p.].

Монографія «Застава єврейської вірності: конверсія, право та політичний процес у ортодоксальних респонсах XIX–XX століть» Девіда Єленсона, Даніеля Гордіса вийшла у січні 2012 року у видавництві Стенфордського університету. Книга американських дослідників стала результатом унікального дослідження процесу розвитку єврейського релігійного права протягом останніх двох століть. Автори розглядають процес політизації єврейської громади та її емансипацію.

З кінця 1700-х років єврейська громада перестала бути автономною політичною одиницею у Західній Європі і Сполучених Штатах Америки. Окремі євреї стали інтегрованими культурно, соціально та політично в більш широке суспільство, питання, що стосуються статусу та єврейської ідентичності, зайняли чільні і спірні місця в єврейському правовому дискурсі. У цій книзі розглядається широкий спектр юридичних висновків ортодоксальних рабинів Європи та США, які стосувалися переходу в

іудаїзм представників інших релігій, датованих ХІХ-ХХ століттями. Автор монографії пояснює механізм винесення рабинських рішень, їх правових наслідків тощо [Pledges of Jewish Allegiance: Conversion, Law, and Policymaking in Nineteenth- and Twentieth-Century Orthodox Responsa by David Harry Ellenson, Daniel Gordis. – Stanford University Press, 2012. – 216 p.].

Стаття «Сучасна єврейська думка і єврейська феміністична думка: незвичайна розмова» дослідниці Дейд्री Батлер надрукована у січні 2012 року у часописі «Релігійний компас». Незважаючи на те, що феміністський напрям єврейської філософії ще тільки формується, автор вважає його одним з найбільш перспективних і аналізує праці таких відомих представниць єврейського фемінізму, як Джудіт Пласкова і Рейчел Адлер.

Дейд्री Батлер зазначає, що при аналізі єврейського фемінізму можна застосовувати такі ж самі методи, як й у сучасній єврейській думці. Крім того, він займається тими ж самими темами, які аналізує й сучасна світова єврейська філософська думка, зокрема теми розвитку єврейської самосвідомості, збереження традиції та єврейського закону, статус та авторитет священних текстів, різноманітність єврейських громад у світі, існування та майбутня доля держави Ізраїль, месіанські ідеї та течії. Але Дейд्री Батлер розглядає деякі теми, які повинні бути вирішені єврейською феміністичною думкою, зокрема – сексуальність в іудаїзмі, місце єврейської жінки у релігійній громаді, проблема трансексуалів та одностатевих шлюбів у релігійному праві тощо [Modern Jewish Thought and Jewish Feminist Thought: An Uncommon Conversation by Deidre Butler // Religion Compass. – Volume 6, Issue 1, pages 51-71, January 2012].

Дослідження єврейської думки є одним з важливих процесів, які складають основу сучасної західної іудаїки. У Великій Британії, США і Канаді протягом 2011-2012 років з'явилася велика кількість робіт, які заклали основу для розвитку цієї галузі наукових знань. Особливу увагу дослідники приділяли зв'язку біблійних цінностей із сучасністю, перспективам розвитку єврейської освіти, культури, мови.

Характерною особливістю останніх праць у галузі вивчення єврейської думки було введення до наукового вжитку великої кількості робіт мовою іврит, використання нових, у тому числі кількісних, методів дослідження, а також порівняльного аналізу. Разом з тим залишається достатньо велика кількість невирішених проблем, зокрема пов'язаних з впливом єврейської думки на формування та збереження єврейської ідентичності членів громад, міжрелігійним та міжконфесійним діалогом, новими філософськими концепціями, які виникають у сучасному науковому середовищі.

А н о т а ц і ї

Козерод О.В. Проблеми історії та розвитку єврейської думки: найновіша англomовна історіографія: 2011-2012. Стаття Козерода Олега Віталійовича є першим комплексним дослідженням історії та розвитку сучасної історіографії єврейської думки, яка містить найбільш важливу інформацію щодо новий видань, присвячених цій проблемі. До статті увійшов аналіз найбільш цікавої англomовної літератури щодо проблем єврейської релігійної та світської думки. У підсумку сформульовані основні висновки щодо перспективних напрямів дослідження єврейської думки в сучасний історичний період.

Ключові слова: *єврейська, думка, історіографія, філософія, іудаїзм, література.*

Козерод О.В. Проблемы истории и развития еврейской мысли: новейшая англоязычная историография: 2011-2012. Стаття Козерода Олега Віталєвича являється першим комплексним исследованием, посвященным современной историографии истории и развития еврейской мысли, она содержит наиболее важных изданиям, посвященным этой проблеме. В статью вошел анализ наиболее известных работ по проблемам еврейской религиозной и светской мысли. В результате сформулированы основные выводы, касающиеся перспективных направлений исследования еврейской мысли в современный исторический период.

Ключевые слова: *еврейская, мысль, историография, философия, иудаизм, литература.*

Kozerod O. History and Development of Modern Historiography of Jewish Thought: 2011-2012. Article of Kozerod Oleg Vitalievich is the comprehensive research of the History and Development of Modern Historiography of Jewish Thought, considered the most important facts about new English books about Jewish Thought. It also includes analysis of the most impotent literature about Jewish Philosophy of English-Speaking World. As a result there are conclusion are formulated on the basic problems of Development of Modern Historiography of Jewish Thought.

Keywords: *Jewish, Thought, Historiography, Philosophy, Judaism, Literature.*